

Одним із наслідків чуми був економічний хаос. Під час епідемії припинялися всі форми економічної діяльності. Не збирали урожаю, не збирались податки, не влаштовувалися ринки, а правосуддя не здійснювалося. Людські жертви епідемії незчисленні достеменно. Дослідник Г. Гезлер зібрав із різних джерел матеріал і сформував загальну оцінку людських втрат: кількість померлих від чуми на сході – 23 млн. чол., у Китаї – 12 млн. чол., у Європі людські втрати склали 25 млн. чол.

Отже, «Чорна смерть» була досить масштабною хворобою Середньовіччя. Чума не минала ні простих селян, ні королів. Для людства, що зіштовхнулося з жорстоким ворогом, вона стала важливим уроком.

Список використаних джерел:

1. Андреева Е. «Черная смерть» – болезнь Средневековья. Бубонная чума. Эпидемия чумы в середине XIV века: причины и последствия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://fb.ru/article/286147/chernaya-smert---bolezni-srednevekovya-bubonnaya-chuma-epidemiya-chumyi-v-seredine-xiv-veka-prichiny-i-posledstviya>
2. Бубонная чума или Черная смерть [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.mysterylife.ru/prirodnye-katastrofy/epidemii/chernaya-smert>.
3. Ганин В. Война с «черной смертью»: от обороны к наступлению [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.nkj.ru/archive/articles/6364/>
4. Супотницкий М. В. «Черная смерть». К загадкам пандемии чумы 1346 – 1351 гг. [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.supotnitskiy.ru/stat/stat9.htm>.
5. Супотницкий М. В., Супотницкая Н. С. Очерк V. «Чёрная смерть». – второе пришествие чумы в Европу (1346 – 1351) // Очерки истории чумы: В 2-х кн. – Кн. I: Чума добактериологического периода. – М.: Вузовская книга, 2006. – С. 78-131.

Віктор Будаловський

Науковий керівник: викл. Кукуруза А.В.

ЦАДИК НАХМАН: ЖИТТЯ ТА РЕЛІГІЙНІ ІДЕЇ

Кожного року, восени, до міста Умань з усього світу приїждять паломники – хасиди. Місто Умань розташоване в Черкаській області. Місто відоме своєю історико - культурною пам'яткою – парком Софіївка. Проте, хасидів цікавить зовсім не це. Для них є важливою могила цадика Нахмана. Для хасидів відвідування могили Нахмана є важливим

обов'язком. Вони вважають, якщо Новий рік Рош Ха – Шан зустрінуть біля його могили, то наступний рік для них буде щасливим.

Тема даної статті є досить актуальною для тих хто вивчає історію Уманщини та історію релігій в Україні. Важливо знати, не лише основні положення релігійних вчень, а історії життя людей, які формували ці вчення, або ж зробили свій вклад в їх формування. Цадик Нахман зробив свій вклад, як в розвиток хасидизму, так і в історію міста Умань.

Мета даної статті: дослідити життя та релігійні ідеї цадика Нахмана.

Так хто ж такий цадик Нахман?

Цадик Нахман, або як його ще називають Нахман із Брацлава – це один з духовних вождів хасидизму в Україні. Його по праву називають засновником брацлавської течії хасидизму.

Народився, Нахман 1772 року в Меджибожі. Його батьком був, рабі Сімха. Сімха був сином рабі Нахмана з Городенки і в честь нього назвав свого сина. Мати Нахмана, ребецина Фейга була онукою Бешти, засновника хасидизму [1].

Ще з дитячих років Нахман присвятив своє життя релігійному служінню. У віці шести років, вночі він часто прибігав на могилу Бешти. У свого прадіда, він просив допомоги в наближенні до Бога [1].

У віці 14 років, Нахман був одружений з дочкою заможного орендаря поміщицьких угідь. В його домі в містечку Гусятин він провів свою юність. Тут Нахман вивчав талмудичну та каббалістичну релігійну літературу. Вивчення літератури давалось йому важко: він спочатку не розумів сенсу того, що вивчав, але пізніше, доклавши багато зусиль, все - таки, зрозумів. Протягом, наступних п'яти років молода родина жила в будинку тестя в Гусятині [1].

Після одруження рабі Нахман почав займатись досить напруженою духовною роботою. Він прагнув отримати свідомий контроль над своїми бажаннями. Свої бажання він перетворив на пристрасть до їжі. Спочатку він дуже багато їв. Згодом, почав ослаблювати свої бажання до їжі. І так він їв все менше й менше. Багато постився, навіть по два тижні. В рік проводив вісімнадцять тижневих постів. Потім, він потрохи знову почав їсти, але вже без пристрасті до їжі. Це все він тримав у великій таємниці, довірився лише дружині [1].

1790 року у віці 19 років рабі Нахман, разом з родиною, переїхав до містечка Медведівка, неподалік від Києва. Тут проживало багато хасидів. Нахман, на той час досяг найвищого ступеню святості та самовідречення. Цього могли досягти не всі [2].

1798 року Нахман вирушив до Палестини. Ця поїздка була важливою для Нахмана, тому що тут він змінив свій світогляд. Через декілька місяців, через вторгнення французьких військ під командування Наполеона Бонапарта на територію Палестини, Нахман покидає ці землі.

1800 року він поселився в містечку Златополь Київської губернії. Тут він відновив свою проповідницьку діяльність. Нахман не хотів бути схожим на інших цадиків. Він не приймав їх звички та спосіб життя. Через це в нього з'явилися противники [3, с. 138].

Згодом, він вирушив до Брацлава. Завдяки Нахману, Брацлав став одним з центрів хасидизму. Його прихильники приїжджали до нього на свята, 6 разів на рік. На Рош Ха – Шан відбувалися багатолюдні збори. Саме в цей день, на думку Нахмана, він міг допомогти хасидам, які до нього приїжджали [1].

Своїх учнів рабі Нахман вчив, що важливе значення має молитва та її проголошення. Нахман казав, що людина повинна молитись, щоб бути достойною сказати Богові хоча б слово чистої правди. Під час молитви, людина повинна зосередитись на Богові. Книга «Лікуфей – тфілот» («Збірка молитов») стала поетичним шедевром. Цю книгу було написано на прохання самого Нахмана. Він хотів, щоб його думки та ідеї були втілені в молитвах. Ці тексти склав рабі Натан. Вони істинно поетичні і змістовні та виражають учення рабі Нахмана [5].

Рабі Нахман, розглядав й проблему самого цадика. Він розрізняв цадиків – сучасників та цадиків істинних. Він скептично відносився до здатності цадиків – сучасників впливати на розвиток подій у світі. Лжецадикам, Нахман протиставляв справжніх праведників, яких ідеалізував. Місія цадика – духовне оновлення світу, принесення досконалості і завершеності в цей світ. Справжній цадик може прибрати страждання цього світу, лише тоді коли сам їх відчує [4, с. 144]

Ще 1802 року на шляху із Златополя в Брацлав, рабі Нахман декілька днів пробув в Умані. Він побував на єврейському кладовищі. На цьому кладовищі було поховано тисячі євреїв – жертв повстання гайдамаків – Коліївщини, яке відбулося 1768 року. У той час, гайдамаки після входження до міста поставили хрест і запропонували євреям вибір: охреститися, або померти. Єврейська община, зробила вибір – померти. Нахман заповів, щоб його поховали на цьому кладовищі [1].

1810 року рабі Нахман переїжджає до міста Умань. Нахман казав: «душі померлих там за віру очікують мене». Він, ніби відчуваючи свою скору смерть, поселився неподалік від цвинтаря. На Рош Ха – шана, до нього приїхало декілька сотень євреїв. Через рік, рабі Нахман помер. Діти та онук Нахмана рано померли, в нього не залишилось спадкоємця. З того часу могила рабі Нахмана стає місцем паломництва хасидів з усього світу [3, с. 139].

Отже, рабі Нахман, зробив свій значний вклад в розвиток хасидизму та історію Уманщини. Він сформував свою систему істинних релігійних вчень хасидизму. В нього було багато прихильників. Він відчув поклик душ померлих євреїв під час Коліївщини та переїхав до Умані. В Умані він

і помер. Завдяки йому Умань стала одним з центрів паломництва хасидів та його могила стала одним з туристичних місць.

Список використаних джерел:

1. Кац А. Раби Нахман из Бреслава [Електронний ресурс] / А. Кац // Иудаизм и евреи. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: https://toldot.ru/rabbanim/rabbanim_2885.html
2. Нахман из Брацлава [Електронний ресурс] // Электронная еврейская энциклопедия – Режим доступу до ресурсу: <http://eleven.co.il/judaism-trends-and-sects/hasidism/12927/>
3. Фуркало В. С. Концептуальні форми хасидизму: монографія / В. С. Фуркало, В. І. Фуркало. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. – 176 с.
4. Фуркало В. С. Хасидизм рабби Нахмана из Брацлава / В. С. Фуркало // Матеріали Міжнародної молодіжної релігієзнавчої школи з юдаїки (6-18 липня 2010 р.) / Наук. ред. А.М. Басаурі Зюзіна, В.В. Черноіваненко. – К., 2011. – С. 137 – 146.
5. Штейнзальц А. Раби Нахман из Бреслава. Рассказы о необычном [Електронний ресурс] / Адін Штейнзальц // Институт изучения иудаизма в СНГ. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: <http://lib.ru/RELIGION/IUDAIZM/nahman.txt>

Віктор Будаковський

Науковий керівник: к. і. н., доц. Гордієнко Г.М.

КНЯЗЬ ЄРЕМІЯ ВИШНЕВЕЦЬКИЙ – ГЕРОЙ ЧИ АНТИГЕРОЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ?

Історія України знає багато історичних постатей, як героїв, так і антигероїв українського народу. З плином часу відбувається переосмислення цих історичних постатей. Досить суперечливою є постать князя Єремії Вишневецького, яка потребує дослідження. Кат українського народу та польський герой, шляхтич-русин, який зрадив православну віру та став католиком – таким антигероем зображували Ієремію Вишневецького у радянських підручниках з історії. Яким насправді був цей непересічний князь, яка його роль у розвитку полтавського краю та чому складні стосунки з Б. Хмельницьким на довгі роки спаплюжили його ім'я?

Народився Ярема (Єремія) Вишневецький 17 серпня 1612 р. в м. Лубни. В сім років залишився круглим сиротою. Дядько Костянтин віддав Ярему на навчання до єзуїтської колегії у Львові. Після навчання в колегії поїхав за кордон вивчати військову справу в Римі, Падуї, Болоньї. На батьківщину повернувся у віці 20 років. Ярема прагнув прийняти